

ΤΟ ΚΚΙ ΚΑΙ Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ

Α' Εισαγωγικά

Μετά τη δολοφονία Ματεότι τα κόμματα της αντιπολίτευσης, συμπεριλαμβανομένου και του ΚΚΙ εγκατέλειψαν το κοινοβούλιο και συγκάλεσαν μια άλλη συνέλευση στο Aventino. Η στάση του ΚΚΙ καθορίζεται από μια σειρά λανθασμένες αντιλήψεις την περίοδο εκείνη. Το γενικό πλαίσιο διαμόρφωσης της στρατηγικής του καθορίζονταν από την αντίληψη για γενικευμένη κρίση του καπιταλισμού – και κατά ιδιαίτερο λόγο του υπάρχοντος καθεστώτος – και για επικαιρότητα της επανάστασης. Το ενιαίο μέτωπο μπορούσε να δημιουργηθεί μονάχα στη βάση, ενώ η πάλη ενάντια στη σοσιαλδημοκρατία σαν «αριστερής πτέρυγας της αστικής τάξης» έπρεπε να ενταθεί σε επίπεδο κομμάτων. Για τον Γκράμσι ο φασισμός εμφανίζονταν σαν φαινόμενο που θα μπορούσε να περιορισθεί αν βρίσκονταν η πολιτική μέθοδος αποδιοργάνωσης του κοινωνικού του ιστού και κυρίως των μικροαστικών στρωμάτων, χωρίς όμως να διατυπώνει και μια θεωρία για επίτευξη ενός τέτοιου στόχου, ούτε να παρουσιάζει τους περιοριστικούς όρους που θα εμπόδιζαν την κίνηση των μαζών προς τους χώρους της σοσιαλδημοκρατίας. Η πολιτική του ΚΚΙ την περίοδο αυτή διαμορφώνονταν και από μια σειρά παραδοχές που αφορούν την εσωτερική κατάσταση της Ιταλίας. Εναλλακτικές προτάσεις που αντιμετώπιζε η αστική τάξη για διέξοδο από την πολιτική κρίση ήταν η επέκταση του φασισμού σε πιο αυταρχικές μορφές ή η σταδιακή μεταβίβαση της εξουσίας στα κόμματα της αντιπολίτευσης, πιθανόν και σε συμφωνία με το φασιστικό καθεστώς. Η τελευταία άποψη πρέπει να κυριάρχησε στο ΚΚΙ γιατί ενώ ο Γκράμσι αναγνώριζε ότι τα κόμματα της αντιπολίτευσης αποτελούσαν τον κύριο άξονα του αντιφασισμού, τόνιζε, από την άλλη μεριά, την αναγκαιότητα καταπολέμησής τους. Όλες αυτές οι απόψεις θα πρέπει να συνεκτιμηθούν με την αντίληψη που έβλεπε ότι θα υπήρχε ένα μεταβατικό στάδιο ανάμεσα στο φασισμό και το σοσιαλισμό που θα διαμόρφωνε τους όρους δόμησης της προλεταριακής ηγεμονίας και την αντίληψη της αριστεράς που αρνιόταν ένα τέτοιο στάδιο όπως και της δεξιάς πτέρυγας που θεωρούσε ότι οι κομμουνιστικοί στόχοι έπρεπε να περιορισθούν στην πάλη ενάντια στον φασισμό και στην αποκατάσταση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, γεγονός που θα σηματοδοτούσε μια μακροχρόνια μεταβατική περίοδο ανάμεσα στο φασισμό και την επανάσταση.

Στο κείμενο που ακολουθεί, ο Γκράμσι συνδέει αυτή τη μεταβατική περίοδο, της οποίας δεν προσδιορίζεται η χρονική διάρκεια αλλά ούτε και διατυπώνονται οι όροι περάσματος

στην επόμενη φάση με τον θεσμό του Αντι-κοινοβουλίου. Η πρόταση του Γκράμσι έχει τακτικό χαρακτήρα και εντάσσεται στην προβληματική του ότι ο φασισμός θα ανατραπεί μόνο με αγώνες που αναδεικνύουν την ενότητα στη βάση και με την έννοια αυτή, η πρόταση αποσκοπεί μέσα από την απόρριψη της, να αποκαλύψει στα μάτια των μαζών τον πραγματικό ρόλο των κομμάτων της αντιπολίτευσης.

Ο Γκράμσι εκτιμούσε αργότερα την πρότασή του αυτή με τον εξής τρόπο. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης κυριαρχούσαν στο πολιτικό σκηνικό έχοντας σαν βάση τους εργάτες και αγρότες, στους οποίους δεν διαμορφώνονταν οι απαραίτητοι όροι συνείδησης για να δράσουν ενάντια στο φασισμό. Το ΚΚΙ δεν έπρεπε, σύμφωνα με τον Γκράμσι, να περιοριστεί σε μια ιδεολογική και πολιτική κριτική προς την κατεύθυνση του φασισμού και της αντιπολίτευσης, γιατί αυτό έδινε περιορισμένα αποτελέσματα. Ήταν απαραίτητη μια πολιτική τακτική που θα ήταν διαφορετική για το φασιστικό καθεστώς και διαφορετική για την αντιπολίτευση. Όσον αφορά την τελευταία οι προτάσεις έπρεπε να την αποδιαρθρώσουν κοινωνικά και επομένως πολιτικά για να αποκόψουν τους δεσμούς που διαμόρφωνε με τις μάζες. Οι τελευταίες κινήθηκαν με βάση την επιθυμία για ανατροπή του φασισμού και για τον λόγο αυτό ακολούθησαν την αντιπολίτευση. Αν εμφανίζονταν η δυνατότητα ανατροπής του φασισμού, με οποιοδήποτε τρόπο, αυτό θα οδηγούσε σε βαθιά πολιτική κρίση την Ιταλία, πράγμα που καταλάβαιναν καλά τα κόμματα της αντιπολίτευσης και για τον λόγο αυτό εμπόδιζαν την ανάπτυξη του κινήματος των μαζών. Αποκλείοντας αυτή τη δυνατότητα – τη μοναδική για τον Γκράμσι – η αντιπολίτευση στήριζε το φασιστικό καθεστώς. Η πολιτική γραμμή του Αντι-Κοινοβουλίου που υιοθετήθηκε αποσκοπούσε στο να αποκαλύψει αυτή στάση της αντιπολίτευσης και εντάσσονταν στη γενικότερη οπτική του κόμματος να φέρνει τα προβλήματα στις μάζες με τρόπο πολιτικό και αποτελεσματικό.

Ο Bordiga αξιολόγησε την τακτική που ακολουθήθηκε με βάση τα εξής: Θεωρώντας ότι ο φασισμός και η σοσιαλδημοκρατία αποτελούν δύο εναλλακτικές μορφές της αστικής κυριαρχίας, πίστευε ότι η υιοθέτηση οποιασδήποτε από τις δυο δεν θα έχει επιπτώσεις στο ΚΚΙ και υποστήριζε την αναγκαιότητα εγκαθίδρυσης της δικτατορίας του προλεταριάτου σαν την επόμενη φάση από την κατάρρευση του φασισμού.

Κατά τον Bordiga οι προτάσεις που διατύπωσε το Εκτελεστικό του ΚΚΙ κινήθηκαν σε κυριαρχούμενο πεδίο από την αντιπολίτευση, με κυριώτερο το ζήτημα της νομιμότητας του καθεστώτος και της ελευθερίας. Αυτό θα είχε σαν αποτέλεσμα να προληφθούν οι ενδεχόμενες επαναστατικές μεταβολές. Ακόμη και αν η στάση της αντιπολίτευσης ήταν αυτή που υπολογίζει η πρόταση, θα ήταν πιο αποτελεσματικό να παρέμβει το ΚΚΙ στις μάζες αν αυτές δεν έβλεπαν κανένα σημείο επαφής ανάμεσα στους κομμουνιστές και στην αντιπολίτευση. Για το λόγο αυτό οποιαδήποτε επαφή και κατά συνέπεια ολόκληρη η πρόταση του ΚΚΙ, συνέβαλε στην διατήρηση της κυριαρχίας της αντιπολίτευσης πάνω στις εργατικές και αγροτικές μάζες.

Η αντιπαράθεση Γκράμσι και Bordiga για την τακτική του Αντι-κοινοβουλίου έγινε στα 1926 στα πλαίσια της συζήτησης για τη διαμόρφωση των Θέσεων του Συνεδρίου της Λυών (βλ. A Gramsci: *Selections from Political Writings 1921-1926*, p. 317-318, 323, London 1978).

Το κείμενο που ακολουθεί εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο Αυστραλιανό περιοδικό «Thesis Eleven», No 1, με τον τίτλο: Gramsci *On the transition* με εισαγωγή και μετάφραση του Julian Triado.

Β' Αναφορά από τη συνεδρίαση του Εκτελεστικού στις 14/10/1924

Παρόντες: **Masci, Barbi, Ercoli, Marco, Piccini, Urbani, Christophe, Filippi¹**

Ημερήσια διάταξη: (1) *Πολιτική Κατάσταση*

(2) *Συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής και καθορισμός των ομιλητών.*

(3) *Αντιπροσώπηση στη Μόσχα.*

(4) *Γενικά θέματα.*

(1) *Πολιτική Κατάσταση*

Masci: Δεν θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να προδούμε σε μια γενική εξέταση της κατάστασης. Είναι αρκετό να συζητήσουμε εδώ, τη στάση που θα κρατήσει το Κόμμα σε σχέση με το άνοιγμα του Κοινοβουλίου και να διευκρινίσουμε τις δραστηριότητες που πρέπει να αναληφθούν αναφορικά με αυτό. Πώς θα αντιμετωπίσουμε το άνοιγμα του Κοινοβουλίου και ποια είναι η στάση των διαφόρων πολιτικών ομάδων;

Η ανακοίνωση του ανοίγματος του Κοινοβουλίου είναι μια τακτική κίνηση του Μουσσολίνι. Η ημερομηνία του ανοίγματος δεν έχει ανακοινωθεί ακόμα. Κατ' αρχήν, το Βατικανό είχε παρέμβει για να πιέσει το Λαϊκό Κόμμα να εγκαταλείψει το Μπλοκ της Αντιπολίτευσης και να επανέλθει στο Κοινοβούλιο. Βέβαια, από τότε, το Βατικανό έχει αλλάξει τη στάση του. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι από την υπόθεση Ματτεόττι έχουν προκύψει συγκεκριμένα γεγονότα για να αντιμετωπίσει ο Μουσσολίνι, που είναι τόσο σοβαρά, ώστε η κυβέρνηση δεν θα μπορέσει να επιτρέψει να προχωρήσει η δίκη.

Η στάση του *Avanti* αυτή την περίοδο, περιορίζεται στο να αναπαράγει με ασάφεια τις συζητήσεις που γίνονται στο Εκτελεστικό του Σοσιαλιστικού Κόμματος που ήταν διατεθειμένο να εγκαταλείψει το Μπλοκ της Αντιπολίτευσης. Ο Νένι αποδέχεται την τακτική της Αντιπολίτευσης που υποτάσσει την επάνοδό της στο Κοινοβούλιο στην πιθανότητα να περιορίσει την κυβέρνηση σε μειοψηφία, με τη βοήθεια και των Φιλελευθέρων.

Ένα άλλο σημαντικό γεγονός, είναι η στάση που υιοθετούν εφημερίδες όπως η *Sera* και η *Secolo*, που σήμερα έχουν την ίδια θέση με αυτή της *Giornale D' Italia* πριν τρεις μήνες. Μέσα σ' αυτή την κατάσταση το Κόμμα μας πρέπει να παρέμβει με μια πολιτική δραστηριότητα που θα έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και θα δημιουργήσει την πλατφόρμα για την πολιτική εκστρατεία μας αυτή την περίοδο. Πρέπει να προτείνουμε στην Αντιπολίτευση ότι πρέπει να διαμορφωθεί σαν Εθνοσυνέλευση ενάντια στο Φασιστικό Κοινοβούλιο. Θα προτείνουμε στα κόμματα της Αντιπολίτευσης ότι αυτή η λύση αντιπροσωπεύει τη λογική εξέλιξη της θέσης που έχουν υιοθετήσει εγκαταλείποντας το Κοινοβούλιο πριν τρεις μήνες. Θα τους πούμε ότι: «Υποστηρίζετε ότι ο φασισμός έχει τοποθετήσει τον εαυτό του έξω από το νόμο, ότι η Κυβέρνηση στηρίζεται αποκλειστικά στην ένοπλη βία.

Με βάση αυτή τη δεδομένη προϋπόθεση πρέπει να βγάλετε το λογικό συμπέρασμα και να θεωρήσετε τους εαυτούς σας σαν τη μόνη νόμιμη Εθνοσυνέλευση του Ιταλικού λαού». Σαν μέσο του αγώνα μας θα τους προτείνουμε να καλέσουν τους φορολογούμενους να μην πληρώνουν τους φόρους τους, θεωρώντας ότι η διατήρηση των φασιστικών ενόπλων δυνάμεων θραίνει στους ώμους όλου του λαού.

Για μας, αυτό το «Αντι-Κοινοβούλιο» θα αποτελέσει την ενδιάμεση φάση ανάμεσα στο Κοινοβούλιο και το Σοβιετικό σύστημα που βασίζεται σε επιτροπές εργατών και αγροτών. Το σλόγκαν της δημιουργίας αυτών των εργατικών και αγροτικών επιτροπών δεν έχει ακόμα κατανοηθεί από τις μάζες. Από την άλλη μεριά, αυτό το «Αντι-Κοινοβούλιο» θα γίνει αποδεκτό, περισσότερο σαν λύση που σχετίζεται με την πραγματική εξέλιξη της κατάστασης. Είναι σίγουρο ότι η πρότασή μας θα απορριφθεί. Αλλά αυτό δεν θα μας δημιουργήσει κανένα πρόβλημα. Αντίθετα η απόρριψη θα μας αποφέρει μια άριστη πλατφόρμα πολεμικής ενάντια στην Αντιπολίτευση και κυρίως ενάντια στους μαξιμαλιστές. Σε οποιαδήποτε περίπτωση η θέση του κόμματός μας θα ενισχυθεί σοβαρά από μια τέτοια πρόταση. Σε περίπτωση απόρριψης θα γυρίσουμε πίσω στο Κοινοβούλιο. Οπωσδήποτε είναι απαραίτητο να σκεφθούμε για την εντύπωση που θα δημιουργήσει αυτό στις μάζες. Αλλά, νομίζω ότι δεν μπορούμε να κάνουμε απ' έξω τίποτα περισσότερο απ' αυτό. Για να απορρίψουμε τις αιτιάσεις για συνύπαρξη με το φασισμό, τις οποίες οι αντίπαλοί μας δεν θα παραλείψουν να απευθύνουν εναντίον μας, θα είναι αρκετό η κοινοβουλευτική μας ομάδα να υιοθετήσει μια εξαιρετικά σκληρή στάση προκαλώντας πιθανόν την αποκοπή της ή τη σύλληψη των μελών της.

Barbi: (Τονίζοντας την αναγκαιότητα να μην χάνεται χρόνος). Η Αντιπολίτευση δεν μπορεί να βρει διέξοδο. Πρέπει να προτείνουμε στους Νεννιστές ότι αυτό είναι λογικό γι' αυτούς και για μας.

Δεν υπάρχει ανάγκη για θεωρητική τεκμηρίωση (Αντι-Κοινοβουλευτισμός, ενδιάμεση φάση μεταξύ Κοινοβουλίου και Συμβουλίων κλπ.) Το πρόγραμμα πρέπει να θεμελιωθεί πάνω στα οικονομικά αιτήματα του προλεταριάτου (μισθοί, άνοδος της τιμής του ψωμιού κλπ.).

Δεν είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσουμε τον όρο «Αντι-Κοινοβούλιο». Η συνέλευση της Αντιπολίτευσης πρέπει να θεωρηθεί σαν το μόνο πραγματικό Κοινοβούλιο. Σ' αυτό πρέπει να μπορούμε να μιλάμε σαν αντιπρόσωποι του λαού. Δεν είναι αναγκαίο να ανακινώσουμε ανοικτά ότι θα επανέλθουμε στο Κοινοβούλιο αν η πρότασή μας απορριφθεί, αλλά ότι θα διατηρήσουμε το δικαίωμα ελευθερίας των κινήσεών μας σε τέτοια περίπτωση. Αν συμμετέχουμε στο μνημόσυνο του Ματτεότι είναι αναγκαίο να προκαλέσουμε κάποια σκηνή. Αλλά ίσως είναι καλύτερα να αφήσουμε τους φασίστες μόνους σ' αυτή τη συνεδρίαση.

Christophe: Συμφωνώ με τη γραμμή που προτάθηκε από το σύντροφο Masci. Το Κόμμα πρέπει να παρέμβει στην τρέχουσα φάση της κρίσης έχοντας δύο δυνάμεις για να μπει στο παιχνίδι που μέχρι σήμερα κυριαρχούσε στο πολιτικό σκηνικό. (Ο τρίτος παράγοντας: το προλεταριάτο). Η πρόταση προς την Αντιπολίτευση πρέπει λοιπόν, να διατυπωθεί στη βάση των συγκεκριμένων καταστάσεων που μπορούν να συνοψισθούν με τους ακόλουθους όρους: επέκταση του αγώνα στις μάζες. Στο πρόγραμμα δράσης που θα προτείνουμε ο αγώνας ενάντια στον φασισμό πρέπει να θεμελιωθεί στη βάση. Οι οικονομικές συνθήκες συνιστούν ένα συνακόλουθο, αλλά δευτερεύον στοιχείο. Το μανιφέστο μας πρέπει να διανεμηθεί σε εκατοντάδες χιλιάδες αντίτυπα. Σ' αυτό πρέπει να γίνει μια ανάλυση της κατάστασης, και ιδιαίτερα αυτής στην οποία βρίσκεται η αντιπολίτευση. Λέγεται, ότι η Αντι-

πολίτευση βρίσκεται στην κατάσταση που είτε θα επανακάμψει στο Κοινοβούλιο χωρίς να έχει επιτύχει τίποτα ή θα παραμείνει έξω σε μια παθητική ή αδρανή κατάσταση όπως μέχρι σήμερα.

Στην πρώτη περίπτωση υποχρεώνουν τους εαυτούς τους σε μια πραγματική παράδοση. Στη δεύτερη, αφήνουν τις φασιστικές θέσεις ανέπαφες και πρέπει να ομολογήσουν την αποτυχία τους. Η μόνη διέξοδος γι' αυτούς είναι αυτή που τους προτείνουμε: να θεωρήσουν τους εαυτούς τους σαν «Αντι-Κοινοβούλιο», να φέρουν την κατάσταση στα όριά της και να επιλύσουν την κρίση. Δεν είναι αρκετό να προτείνουμε αυτά τα πράγματα. Πρέπει να αναδείξουμε την αναγκαιότητα στοιχειοθέτησης της πολιτικής δράσης αυτού του «Αντι-Κοινοβουλίου» ή του κινήματος των μεγάλων μαζών αυτής της χώρας και των οργάνων που θα τα αντιπροσωπεύουν (εργατικές και αγροτικές επιτροπές λαϊκές πολιτοφυλακές).

Το Συνέδριο των Συμβουλίων του Τουρίνου θα πρέπει να υποκινήσει τις μάζες και αυτό με τη σειρά του να οδηγήσει στη δημιουργία μιας εθνικής Επιτροπής. Το Συνέδριο και οι δραστηριότητες που θα προκύψουν από αυτό, πρέπει να συνδεθούν με τις πολιτικές ενέργειές μας γενικά αλλά και την τακτική μας κίνηση προς την Αντιπολίτευση ειδικότερα.

Η είσοδος μας στο Κοινοβούλιο θα είναι η εξέλιξη της δραστηριότητάς μας σε εθνικό επίπεδο. Πρέπει να έχει ένα θορυβώδη χαρακτήρα και να οδηγήσει πιθανά σε αποβολή της κοινοβουλευτικής μας ομάδας. Πρέπει να συμμετέχουμε ακόμα και στην πρώτη συνεδρίαση. (Επιμνημόσυνη για τον Ματτεότι). Όσο για τα υπόλοιπα, πιστεύω ότι η Αντιπολίτευση θα επανακάμψει στο Κοινοβούλιο.

13 Ιουνίου 1924, κοινοβουλευτικοί της αντιπολίτευσης στον φασισμό, συγκεντρωμένοι σε μια αίθουσα της Βουλής για να αποφασίσουν τη μη συμμετοχή τους πια στις συνεδριάσεις («Αβεντίνο»).

Marco: Θέλω να κάνω μερικές παρατηρήσεις που θα τονίσουν τους κινδύνους που θα αντιμετωπίσουμε αν δεν διευκρινίσουμε επακριβώς τις πολιτικές ενέργειες που σκοπεύουμε να αναλάβουμε σε σχέση με τα κόμματα της Αντιπολίτευσης. Συμφωνώ ότι πρέπει να καλέσουμε την Αντιπολίτευση να ενωθεί μαζί μας, αλλά κάνοντας αυτή την πρόταση πρέπει να αποφύγουμε δύο πράγματα: (α) Να δώσουμε αξία σ' αυτή την Εθνοσυνέλευση και (β) να δώσουμε στους εργάτες την εντύπωση ότι τα κόμματα της Αντιπολίτευσης αποτελούν μια πραγματική και αποτελεσματική δύναμη στον αγώνα ενάντια στον φασισμό. Ο σύντροφος Masci ανέφερε ότι το «Αντι-Κοινοβούλιο» συνιστά μια ενδιάμεση κατάσταση ανάμεσα στο Κοινοβούλιο και τον Σοβιετισμό. Θεωρώ ότι είναι επικίνδυνο να δημιουργούμε την ψευδαίσθηση ότι στη μάχη ενάντια στον φασισμό μπορεί να υπάρξει μια κατάσταση οργάνωσης και πολιτικής κατεύθυνσης. Είναι η περίοδος που η πραγματική κατάσταση χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι η εργατική τάξη δεν έχει ακόμα την επαρκή δύναμη να αναλάβει δράση από μόνη της. Το γεγονός αυτό μας αναγκάζει να αναγνωρίσουμε στην Αντιπολίτευση μια ορισμένη πολιτική αξία. Η παθητική στάση της Αντιπολίτευσης έχει κλονίσει την εμπιστοσύνη που της έδειξαν οι μάζες στην αρχή. Πρέπει να πούμε ότι το «Αντι-Κοινοβούλιο» συνιστά την μικροαστική λύση στο πρόβλημα του αντιφασιστικού αγώνα που είναι το φυσικό όριο της αντιφασιστικής τους δράσης. Αλλά πρέπει να κατανοήσουμε ότι η μικροαστική τάξη είναι ανίκανη να καταστρέψει τον φασισμό και ότι μια συνέλευση Κοινοβουλευτικού τύπου είναι ανίκανη να τερματίσει την πολιτική κρίση. Πρέπει να πούμε ότι μεταξύ των δύο συνελεύσεων, αυτή της Αντιπολίτευσης αντιπροσωπεύει την πλειοψηφία, αλλά είναι απαραίτητο να τονίσουμε το γεγονός ότι το κοινό κάλεσμα για «Αντι-Κοινοβούλιο» δεν είναι επαρκές, ότι είναι αναγκαίο να προχωρήσουμε περισσότερο στον αγώνα ενάντια στο φασισμό, ότι είναι αναγκαίο να φέρουμε τις μάζες στο προσκήνιο.

Αυτό που πρέπει να έχουμε συνεχώς στο μυαλό μας είναι να διατηρήσουμε ανέπαφο το πρόγραμμά μας και τη δυνατότητά μας για δράση. Πρέπει να προσέξουμε μήπως η πρότασή μας στα κόμματα της Αντιπολίτευσης κατανοηθεί σαν μια δικιά μας πολιτική, σαν μια λύση που θεμελιώνεται στη στρατηγική μας. Πρέπει να διευκρινίσουμε ότι η εργατική τάξη δεν εναποθέτει την εμπιστοσύνη της στο Κοινοβούλιό μας, αλλά πρέπει να δημιουργήσει τα δικά της όργανα αγώνα και διακυβέρνησης.

Γι' αυτό το λόγο είμαι της γνώμης ότι πρέπει να είμαστε πολύ συνετοί, όσον αφορά τη μορφή της πρότασής μας. Νομίζω ότι αντί για μια τυπική πρόταση στα κόμματα της Αντιπολίτευσης, θα πρέπει να απευθύνουμε ένα μανιφέστο στις μάζες. Τα συνθήματά μας πρέπει να είναι αυτά που έχουμε χρησιμοποιήσει από την αρχή της κρίσης. «Κάτω ο φασισμός από την κυβέρνηση. Αφοπλίστε τις φασιστικές συμμορίες, Για μια κυβέρνηση εργατών-αγροτών». Τα οικονομικά αιτήματα θα πρέπει να έλθουν μετά από αυτό. Μπορούμε να τους προσδώσουμε μια αξία σαν στοιχεία της πολιτικής ζύμωσης, αλλά δεν μπορούμε να τα τοποθετήσουμε στο κέντρο αυτής της δραστηριότητας. Μπορεί να θεωρηθεί ότι ακόμα και οι μαξιμαλιστές θα ζητήσουν την ανατροπή της συνέλευσης της Αντιπολίτευσης.

Christophe: Η διαφορά είναι ότι για μας αυτή η συνέλευση είναι το αρχικό σημείο ενώ για τους μαξιμαλιστές είναι το τέλος.

Masci: Τα λεγόμενα του συντρόφου Marco μπορούν να χρησιμεύσουν σαν μια κατεύθυνση, αλλά ξεχνά ότι η πρότασή μας δεν θα γίνει αποδεκτή. Από την άλλη μεριά, αν τα κόμματα της Αντιπολίτευσης την αποδεχθούν, θα προκαλέσει την κατάρρευση της κυβέρνησης. Η κατάσταση κινείται προς τα δεξιά. Αν την αφήσουμε να προχωρήσει δεν θα

έχουμε κανένα όφελος. Αντίθετα, θα πρέπει να παρέμβουμε για να σταματήσουμε αυτή την διαδικασία. Τυπικά, νομίζω ότι η πρόταση πρέπει να διατυπωθεί από την κοινοβουλευτική Ομάδα και όχι από την Κεντρική Επιτροπή.

Marco: Το σημαντικό θέμα, λοιπόν, είναι να συνεχίζουμε τον αγώνα μέσα στις μάζες για τη δημιουργία εργατικών και αγροτικών επιτροπών. Η πρόταση στην Αντιπολίτευση είναι πολύ καλή, αλλά αυτό δεν πρέπει να υποβαθμίσει σε δευτερεύουσα θέση την εκστρατεία του κόμματός μας.

Masci: Είναι βέβαιο ότι η πρότασή μας δεν θα είναι αποτελεσματική αν δεν μεταφέρουμε τον προβληματισμό μας στη βάση.

Marco: Το κόμμα πρέπει να δώσει στις μάζες συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές ανάμεσα στις οποίες δεν θα περιλαμβάνεται μια Κοινοβουλευτική συνέλευση, διαφορετικά θα δημιουργηθούν στις μάζες δημοκρατικές ψευδαισθήσεις.

Masci: (Αντιδρά τονίζοντας τον αγώνα για Συνταγματική Εθνοσυνέλευση στην Ρωσία). Δεν είναι απαραίτητο να πιστεύουμε ότι οι μάζες αποπροσανατολίζονται με τον ίδιο τρόπο υπό τα λόγια μας.

Barbi: Πρέπει να τονίσουμε ότι είμαστε οι μόνοι αντιφασίστες. Πρέπει να πούμε σήμερα στα κόμματα της Αντιπολίτευσης, ότι πρέπει να αποδείξουν πως είναι αντιφασίστες. Για τον λόγο αυτό, η πρότασή μας πρέπει να έχει έναν ιδιαίτερο πολεμικό χαρακτήρα.

28 Οκτωβρίου 1922. Στην Πλατεία του Λαού της Ρώμης, συμμορίες με ένα κάδρο του Μαρξ που πηγαίνουν να το κάψουν.

Marco: Πρέπει να διευκρινίσουμε στην ίδια την πρόταση την αδυναμία της Εθνοσυνέλευσης.

Christophe: Αν πρόκειται να πετύχουμε να κάνουμε αυτή την εθνοσυνέλευση να λειτουργήσει, αυτό θα αποτελέσει ένα σημαντικό γεγονός γιατί θα σημάνει τη διάλυση του αστικού κράτους.

Πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί με αυτό το ζήτημα. Θα ήταν λάθος να τοποθετήσουμε μπροστά στο πρόβλημα σαν παρατηρητές. Αυτό το λάθος είναι βασικό στις παρατηρήσεις του συντρόφου Marco.

Το κόμμα πρέπει να παρέμβει και να αναγκάσει τα Κόμματα της Αντιπολίτευσης να ακολουθήσουν το δρόμο που τους προτείνουμε. Πρέπει να πούμε φυσικά, ότι αυτή η Εθνοσυνέλευση δεν μπορεί να συσταθεί αν δεν έχει την υποστήριξη των μαζών και των οργάνων τους, δηλαδή των εργατικών και αγροτικών επιτροπών. Η λύση που προτείνουμε μπορεί να πραγματοποιηθεί και να αποτελέσει ένα πρώτο βήμα προς την εξαφάνιση του φασισμού. Το κόμμα πρέπει να αντιληφθεί ότι η επαναστατική διαδικασία αναπτύσσεται μέσα από φάσεις. Αν η Εθνοσυνέλευση δημιουργηθεί θα μεταφέρουμε τη δράση μας μέσα σ' αυτή, θασιζόμενοι στην υποστήριξη των εργατικών και αγροτικών επιτροπών. Αν η πρότασή μας απορριφθεί, θα έχουμε ένα μέσον για το ξεσκάσμα των ηγετών της Αντιπολίτευσης. Αυτό θα αποτελέσει άλλο ένα μέσον για να κερδίσουμε τις μάζες.

Urbani: Πρέπει να είναι διατυπωμένες σε ένα τύπο ανοικτής επιστολής. Η Κεντρική Επιτροπή πρέπει να δημοσιεύσει ένα μανιφέστο στο οποίο να υποστηρίζεται ότι η Αντιπολίτευση πρέπει να καλέσει μαζί την Εθνοσυνέλευση.

Barbi: Δεν πρέπει να απευθύνουμε γενικά την πρότασή μας στην Αντιπολίτευση, αλλά στα Εργατικά Κόμματα.

Christophe: Η πρόσκλησή μας σ' αυτά τα κόμματα πρέπει να ακολουθήσει την πρότασή μας στην Αντιπολίτευση, όταν αυτή απορριφθεί.

Urbani: Είναι απαραίτητο να διακρίνουμε τις ενέργειες της Κεντρικής Επιτροπής από την πρόταση που θα κάνει η Κοινοβουλευτική ομάδα.

Ercoli: Είναι απαραίτητο να παρουσιάσουμε στην Κεντρική Επιτροπή ένα πλάνο δουλειάς και ένα προσχέδιο της πρότασης που θα διατυπώσει η Κοινοβουλευτική ομάδα.

Εδώ τελειώνει η συζήτηση αυτού του θέματος της ημερήσιας διάταξης.

Μετάφραση: Βαγγέλης Χωραφάς

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1. Τα ψευδώνυμα που χρησιμοποιούνται είναι: Masci = Gramsci, Barbi = Maffi, Ercoli = Togliatti, Marco = Scocciamaro, Piccini = Mersu, Urbani = Teraccini, Christophe = Humbert-Droz, Filippi = Dozza.